

1. För den som sett duken före dess konservering är första reaktionen, när han nu står inför den, beundran för konserveringresultatet. Före konserveringen var de bemålade partierna, som tex övre partiets huvudgrupp, fyllda av bristningar och så fnöskeartat spröda att minsta böjning kunde förorsaka brott; delar av duken för övrigt, framför allt i bården såg ut som toviga, smutsiga trasbylten; den nedre textkartuschen bestod delvis av lösa fragment. Så som duken nu framträder ger den ett tämligen helt och synnerligen fräscht intryck. Det kunniga, effektiva, ~~en~~ oändligt tålmodiga och nästankärleksfulla arbete, som under dr Geijers ledning på vitterhetsakademiens textilkonserveringsstatlje läggs ned på trofeerna kan inte nog uppskattas. Mätte det så få fortsätta till dess samtliga c. 4 000 trofeer är genomkonserverade. Hitintills har 400 nr blivit konserverade.

2. I statens trofesamling finns över 400 ryska fanor, standar och dragonfanor. Av de 45 av detta slag hör denna till de mera präktfulla och fina. Den är liksom de flesta bevarade ryska trofeer tagen under Karl XII:s krig. Tillfälle är inte känt *Selunden 1703*

3. Den första kända avbildning av denna duk utfördes 1906 av trofemålaren Jonsson. Man visste då att det var en rysk fana, troligen avsedd för ett regemente. Den kallades för "gröna kyrkfönstret". Den har ju många likheter med glasmåleri, blott med den skillnaden att ~~glasmåleriet~~ i stället för av olikfärgat glas ~~glasmåleriet~~ är den sammansatt av olikfärgad siden.

4. Vid den nu pågående katalogiseringen av trofesamlingen har på denna duk samtliga texter noggrant kopierats och översatts. Ett arbete förenat med stor svårigheter dels på grund av att bokstäverna med tiden alltmer utplånats (arbetet skedde före konserveringen, då skriften var betydligt bättre bevarad än nu) dels på grund av det gammaldags kyrkryska språket. Texterna är skrivna dels lika på båda sidor - som i övre kartuschen -, dels med början på ena sidan och fortsättning och slut på den andra - som på den nedre kartuschen.

5. Den nedre kartuschen omtalar, att duken är 7 203 - dvs efter nuvarande tidräkning år 1694 - den 2 november överlämnades på de båda kejsarnas, Ivan och Peter Alexevitschs befallning denna fana av strelitzchefen, furst Ivan Borisovitsch Trojekurov i närvaro av sin stab till stolniken och översten Dmitri Romanovitsch Sjukov. En i den tidens ryska förhållanden föga insatt förvånas och imponeras att i samband med fanor ofta finna dylika noggranna och exakta uppgifter, som vittnar om ordning och reda. Uppgifter som sällan eller aldrig påträffas hos trofeer från andra europeiska stater.

6. Duken gjordes 1694; Den 23-årige Peter har då, ~~rysslands verkliga regent~~ sedan hans mor Natalia Marischkina dött år 1694, varit Rysslands verkliga regent i över 1 år; det är sista året som han till namnet är samregent med sin äldre ~~bror~~, svagsinte halvbror Ivan, vilken avlider 2 månader efter det duken överlämnats; det är året för Peters första krig, det mot turkarna; ~~kriget skulle år 1696 återupptas med förnyad kraft, vilket leder till Azovs erövring. Måhända är det med tanke på denna kampanj, som Sjukovs regemente utrustats med ny fana. Överlämnandet ägde rum av chefen för strelitzerna, furst Trojekurov. Det är ett faktum som pekar på att Sjukov var överste vid ett strelitsregemente. Strelitzerna var ett slags av fotfolk bestående stadsmilis, förlagd till de större städerna. Deras Befattningarna ärvdes där från far till son och de utgjorde den tidens Ryslands ständiga beredskap, och hade som sådan en stor politisk betydelse. De främsta strelitsregementena förlagda till Moskva tjänstgjorde som ett slags kejsarligt livgarde. Sjukovs första titel "stolnik" innebär en hovcharge. Direkt översatt betyder den kejsarlig hovmästare eller taffeltäckare. Sålunda knuten till tzarens hov bör han ha varit förlagd där detta uppehöll sig, dvs Moskva. Alltså talar ej blott dukens utseende, utan även regementsinnehavarens höga rang för att vi har framför oss ~~fanan~~ för ett ~~kejsarligt~~ tjänstgörande strelitsregemente. Då dessa regementens utrustning bestod av tzaren, är så denna duk tillverkad i de kejsarliga ateljerna in i Moskva.~~

7. Om dukens bildframställning har ett visst syfte, eller om det blott är en allmän antydning om vad en sann, rättrogen ryss bör tro, det vet jag inte.

- a. I den övre bården står på ~~två~~ blåmoln två änglar och håller en kartusch, vars text lyder: "Välsigna kronan, och på nådens år skall den bli din genom Kristus Ordet krona har här samma betydelse som krans, och eftersom vi skall se att det är lagerkransar med vilka huvudena krönes, är det troligen i denna betydelse
- b. se som det här avses. I mittfältets övre del ser vi ett moln sträcka sig tvärs över duken från ena sidan till den andra och i mitten sänka sig för framställningen av treenigheten. Gud Fader sittande på en tron kröner med sin högra hand med en lagerkrans Kristus, som likaså på en tronstol sitter på hans högra sida. Vid deras fötter ses i en oval den helige ande i form av en duva.
- c. På duken är det mycket noga med att den heraldiskt sett högra sidan är den främsta. Heraldiskt sett till höger om treenighetens står på molnbanken en skara änglar, vända mot kröningsscenen. Enligt övre texten säger de: "Vi ser Jesus, som genom att han mottog döden (med ära och heder blår krönt)" - En antydning till hur en rättskaffens soldat skall förhålla sig till döden. - Texten som löper genom molnet lyder: "Se tzar Kristus i kronan, med vilken han blir krönt av sin fader". På den motställda molnbanken är ~~kringad~~ en mängd personer ~~xx~~ några med palmkvistar i händerna samlade kring en Kristus-gestalt, skön som en grekisk gud, vilken påtagligt vittnar om den obrutna grekiska traditionen genom den bysantinska konsten. Den övre texten lyder: "Jag ser för mig otaliga människor i vars mitt står yngling, till värdighet och ålder högre än de övriga, vilken kröner huvuden"; Enligt texten genom molnbanken säger Kristus: "Jag kröner er och låter er mottaga dadelpalmer, ni som bekänner er till Herrens namn".
- e. Vägen att nå livets krona eller evig salighet framgår av de därnunder ståend scenerna. Det sker dels av "nåden", figuren heraldiskt sett längst till höger, dels av "sanningen", figuren heraldiskt sett längst åt vänster. Efter att ha passerat "nåden" tar de saligblivna glädjestrålände, med höjda armar emot de lagerkranskronor som sträcks dem av änglar, som dyker ner ur himlamolnet. Av texten på "nådens" språkband lyder de sista orden: "...Herren förlåter".
- f. "Sanningen" står med rättvisans skål. Stackars människor, släpande på sina jordiska kors får i stället för av nåd, genom sina gärningar mottaga de himmelska lagerkranskronorna. Från "sanningen" utgår ett språkband som säger: "så när dig Fadern".

- a. 8. ~~Övre~~ Mittfältets ~~övre~~ nedre två tredjedel upptar 16 medaljonger, som omger - som det ordagrant står - "den livbärande källan": Kristusbarnet i Marias sköte sittande i en dopfontliknande brunn eller källa, det hela omgivet av två Herrens änglar. ~~En~~ Att tro på Kristus och Maria är att dricka livets vatten.
- b. I de 16 medaljongerna skildras Kristus' och Marias liv, från begynnelsen till deras himmelska slutmål. Bildsviten börjar ~~med~~ i övre radens första medaljongen heraldiskt sett till höger om mittmedaljongen och slutar med sistnämnda. Följande scener skildras: 1) Marias födelse; 2) Marias tempelgång; 3) bebådelsen; 4) Kristi födelse; 5) omskärelsen; 6) frambärandet i templet; 7) fottvagningen; 8) Getsemane; 9) Kristus inför översteprästen; 10) gisslandet; 11) törnekröningen; 12) korsbärandet; 13) korsfästandet; 14) Kristus på korset; 15) uppståndelsen; 16) Maria som himladrottning. Mot Maria kommer från den Helige ande ett språkband med texten: "Välsignad vare du av Herrens Gud i evighet"
- c. Från den krans som de 16 medaljongerna bildar utgår på vardera sidan tre rankor med var sin blomma i vars kalk ett helgon sitter. Dessa helgons inbördes placering har ~~ni~~ även på andra likartade, ryska fanor visat sig vara av största vikt, ^{inte minst för daterings} på de tycks vara patroner eller skyddshelgon för rikets högsta. För förste tzaren Ivan kommer högst upp på heraldiskt sett högra sidan Ivan eller Johannes döparen; för Peter står som vis å vis aposteln Petrus; därnäst i rangföljden efter ett okänt helgon kommer för älste tzarsonen, Peters son Alexej f. 1690, metropoliten ~~är~~ med samma namn. De båda efterföljande helgonen, metropoliterna Jona och Philip, kan ej sättas i samband med viss person.
- d. Längst ned på mittfältet står på vardera sidorna ~~två~~ grupper om vardera fem ryska helgon. I den heraldiskt sett högra gruppen står 4 furstar: Kejsar Konstantin i den ^{rikaste} ~~övre~~ kronan, på ömse sidor om honom står i likadana pälsbrämade hjälmar de båda furstebröderna och -martyrerna Boris (närmast mitten) och Gleb (söner till Vladimir d store, mördade av sin bror Svjatopolk); ytterst står Dmitri tzarevitsch, Ivan den förskräckliges son; i bakgrunden Alexej den
- e. salige. I den motstående gruppen står inifrån räknat Alexander Nevski, Sergius Radonjeschki, Maxim den salige och den högvördige Nikon (patriark och stundtals riksföreståndare på 1600-talets mitt), i bakgrunden Vasilij den salige.

9. Härmed var denna demonstration slut. Den har velat ge ett prov på de klenoder, som finns i trofesamlingen, och som genom Herrarnas i trofenmd. o depart åtgärder väcks ur sin törnrosasömn för bearbetning och vård.

*Över 400 fanor i 13
över 400 my fanor skedd i de fanor i Statens trofésamling.*

först vill man uttrycka sin beundran över det arbete som vid konserveringen lag-
ner på fanan, som alltid när det gäller trofekonserver här vittnar det om kunnsk-
Vad man tidigare vetat är att duken är rysk och troligen en regementsfana, ^{talamod o kärlek t ar}
den har kallats gröna kyrkfönstret

Vid den nu pågående katalogiseringen av trofésamlingen har texterna kopierats
och översatts.

Nedre kartuschen omtalar att duken är ^{färdig} gjord år 1695⁴ den 2 november enligt
tsarerna Ivan och Peter Alexeivitschs befallning och överlämnad till stolnik
och överste Dmitri Romanovitsch Sjukow, det hela i närvaro av chefen för
strelitzerna furst Ivan Borisovitsch Trojekurov med stab.

Duken således färdig under Peter den stores första verkliga regeringsår, modern
Natalie Narischkin dog 1694, året för hans första krig, det mot turkarna, som
först år 1696 skulle leda till en framgång, nämligen Azovs erövring, fortfarande
är Peter till namnet samregent med sin äldre, svagsante bror Ivan, d. 1696;
överlämnandet ägde rum i närvaro av strelitzchefen Trojekurov, vilket måste
peka på att Sjukovs regemente var ett strelitzregemente, etc

Moskvastrelits motsvarande livgarde

tillverkad på tsarens bekostnad i kejsarlig verkstad.

Om dukens bildframställning har ett visst syfte vet jag ej, eller om det blott
är en allmän antydning om ~~xxxxxxx~~ vad en sann och renlärig ryss skall
tro på

~~xxxxxx~~ I övre bården håller två änglar stående på blå mola en kartusch i vilken
står: "Välsigna kronan och på nådens år skall den vara din genom Kristus"

.....etc

övre (her) högra språkbandet: "Vi ser Jesus, som genom att han mottog döden med
ära och heder blev krönt"

därunder: "se tsar Kristus i kronan med vilken han blev krönt av sin fader"

visavis överst: "jag ser inför mig otaliga människor i vars mitt står högre än
de andra en ynglig och kröner huvuden"

därunder: "jag kröner er och låter er mottaga dadelpalmen, ni som bekänner er
till Herrens namn"

etc

(heraldiskt) högra sidan "nåden": ".....Gud förlåter"

" vänstra " "sanningen": "så när er Fadern"

livbärande källan *Maria Den livgivande källan*

1 M.födelse; 2 M tempelgång; 3 bebådelsen; 4 Kr födelse; 5 ~~M~~kyrkgång omskärel-
sen; 6 M kyrkogång; 7 fottvagningen; 8 Getsemane; 9 inför Pontius Pil; 10 gissel
11 törnekröningen; 12 korsbärandet; 13 korsresandet; ~~Kxxxixkorsat~~ 14 Kr på kors
15 uppståndelsen; 16 M som himladrottning

~~xxxxxhögraxxkällan~~ sex helgon i kalkar ~~med~~ räknade uppifrån med början herald
högra sidan: Johannes döparen, aposteln Petrus, ...? ; metropol Alexej;
metropol Jona; metropol Filip.

stående helgongrupperna, heraldiskt högra räknade inifrån:

Boris, Konstantin, Gljeb, Dmitri tsarevitsch, i bakgrunden den helige Alexej
heraldiskt vänstra räknade inifrån: ~~Alexanderxxx~~

Alexander Nevski, Sergius från Radosj, Maxim den salige, högvördige Nikom; i
bakgrunden Vasiliij den salige

ST 21:9

Över 400 regementsfanor, standar och dragonfanor i Statens trofésamling.

År 7203-5508

Maria den livgivande källan.

För dom som har sett duken före konserveringen är nog första reaktionen när man nu ser den beundran för ~~resultatet~~ resultatet.

Som alltid när det gäller trofekonserveringen här så vittnar det inte bara fru Numas och fru Gemborgs medhjälpare om oändligt tålamod och mycket av om kunskaper och effektivitet utan också om kärlek till arbetet. I detta fall är det fru Numa som har heder av arbetet.

